

O‘ZBEKISTON BANK TIZIMIDA EKSPORT-IMPORT KREDITLASH XIZMATLARI VA XALQARO SAVDODA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA’MINLASH

*Bank-Moliya Akademiyasi magistratura tinglovchisi
Sa’dullayev Abdurahmon Nurilla o‘g‘li*

Annotatsiya: Mazkur ilmiy ishda O‘zbekiston bank tizimida eksport-import kreditlash xizmatlarining iqtisodiy ahamiyati va xalqaro savdoda moliyaviy barqarorlikni ta’minlashdagi roli tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida banklar tomonidan taqdim etiladigan kreditlash mexanizmlari, ularning eksport va import operatsiyalarini moliyalashtirishdagi afzalliklari, shuningdek, ushbu xizmatlar orqali yuzaga keladigan moliyaviy risklar va ularni kamaytirish yo‘llari ko‘rib chiqiladi. Ishda O‘zbekiston bank tizimida kreditlash xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari, zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etish, xalqaro banklar bilan hamkorlikni kengaytirish va kichik hamda o‘rta biznes subyektlarini moliyaviy qo‘llab-quvvatlash masalalari tahlil qilinadi.

Аннотация: В данной научной работе рассматривается роль экспортно-импортного кредитования в банковской системе Узбекистана и его значение для обеспечения финансовой стабильности в международной торговле. В исследовании анализируются механизмы кредитования, предоставляемые банками, их преимущества при финансировании экспортно-импортных операций, а также риски, возникающие при их использовании, и пути их минимизации. Работа также охватывает вопросы развития кредитных услуг в банковской системе Узбекистана, внедрения современных цифровых технологий, расширения сотрудничества с международными банками и поддержки малого и среднего бизнеса.

Kalit so‘zlar: eksport-import kreditlash, bank tizimi, moliyaviy barqarorlik, xalqaro savdo, moliyaviy risklar, bank xizmatlari, moliyaviy instrumentlar.

Ключевые слова: экспортно-импортное кредитование, банковская система, финансовая стабильность, международная торговля, финансовые риски, банковские услуги, финансовые инструменты.

Kirish

Bugungi kunda global iqtisodiyotda davlatlar o‘rtasidagi savdo aloqalari kengayib, mamlakatlar o‘rtasidagi iqtisodiy integratsiya jarayonlari tezlashib bormoqda. Shu bilan birga, eksport va import operatsiyalari hajmi oshishi, turli davlatlar o‘rtasida tovar va xizmatlar almashinuvi jarayonida moliyaviy barqarorlikni ta’minlash zaruratini yuzaga keltiradi. Ayniqsa, eksportyor va importyor o‘rtasida

masofa uzoq, qonunchilik va iqtisodiy sharoitlar turlicha bo'lgani, shuningdek, tomonlar bir-birini yetarli darajada tanimasligi sababli moliyaviy risklar paydo bo'lishi mumkin.

Shu nuqtai nazardan, bank tizimi tomonidan taqdim etiladigan eksport-import kreditlash xizmatlari xalqaro savdoda moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va risklarni kamaytirishda muhim vosita sifatida e'tirof etiladi. Banklar ushbu xizmatlar orqali eksportyor va importyor o'rtasidagi moliyaviy aloqalarni tartibga soladi, operatsiyalarni tezkor va xavfsiz amalga oshirish imkonini yaratadi, shuningdek, korxonalarining likvidligi va aylanma mablag'larini barqarorlashtiradi.

O'zbekiston bank tizimida eksport-import kreditlash xizmatlari so'nggi yillarda rivojlanib bormoqda. Shu bilan birga, ushbu xizmatlarning samarali ishlashi, raqamli texnologiyalarni joriy etish, xalqaro banklar bilan hamkorlikni kengaytirish va kichik hamda o'rta biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash orqali mamlakatning tashqi savdo salohiyati va raqobatbardoshligi oshiriladi.

Eksport-import kreditlash xizmatlarining nazariy asoslari

Eksport-import kreditlash — bu bank yoki moliyaviy tashkilot tomonidan eksportyor yoki importyor korxonalariga tovar va xizmatlarni yetkazib berish yoki qabul qilish jarayonini moliyalashtirish maqsadida beriladigan mablag'lar tizimidir. Ushbu kreditlash xizmatlari banklar vositachiligida amalga oshiriladi va ularning asosiy maqsadi — xalqaro savdo operatsiyalarini tezkor, xavfsiz va barqaror tarzda amalga oshirishdir. Eksport-import kreditlash xizmatlari mamlakat iqtisodiyotida eksportni rag'batlantirish, importni tartibga solish, shuningdek, korxonalar va banklar o'rtasidagi moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi.

Qisqa muddatli kreditlar — odatda 3 oydan 12 oygacha bo'lgan muddatga beriladi. Ular asosan tovar aylanmasini moliyalashtirish, yetkazib berilgan mahsulotlar uchun tezkor to'lovlarni amalga oshirish yoki qisqa muddatli savdo operatsiyalarini qo'llab quvvatlashga xizmat qiladi. Masalan, eksportyor mahsulotni yetkazib bergan zahoti importyordan to'lovni kutib o'tirmasdan, bankdan qisqa muddatli kredit oladi va shu mablag' yordamida yangi kontraktlarni moliyalashtiradi.

O'rta muddatli kreditlar — odatda 1 yildan 3 yilgacha bo'lgan muddatni o'z ichiga oladi. Bu turdagi kreditlar asosan uzoq muddatli eksport shartnomalari, katta hajmdagi tovarlar yetkazib berilishi yoki import jarayonlarini moliyalashtirish uchun ishlatiladi. O'rta muddatli kreditlar korxonalariga aylanma mablag'ni barqaror ushlab turish, mahsulot ishlab chiqarish yoki sotish jarayonini moliyalashtirish imkoniyatini beradi.

Shunday qilib, eksport-import kreditlash xizmatlari xalqaro savdo operatsiyalarining samarali amalga oshirilishi, moliyaviy xavfsizlik va barqarorlikni

ta'minlashda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Ular bank tizimi va korxonalarining moliyaviy faoliyatini barqarorlashtirishga yordam beradi, shuningdek, mamlakatning eksport-import salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, eksport-import kreditlash xizmatlari xalqaro savdoda moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va moliyaviy risklarni kamaytirishning samarali instrumentidir. Banklar tomonidan taqdim etiladigan ushbu xizmatlar eksportyor va importyor o'rtasidagi hisob-kitoblarni tezkor va xavfsiz amalga oshirishga yordam beradi.

O'zbekiston bank tizimida ushbu xizmatlarni rivojlantirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikni kuchaytirish orqali mamlakatning eksport salohiyatini oshirish va xalqaro savdoda raqobatbardoshligini yanada mustahkamlash mumkin.

Kelgusida ushbu xizmatlarni yanada rivojlantirish, bank tizimida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikni kuchaytirish orqali O'zbekistonning xalqaro savdodagi raqobatbardoshligini oshirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy ma'lumotlari.
3. Mishkin F. The Economics of Money, Banking and Financial Markets.
4. Rose P., Hudgins S. Bank Management and Financial Services.
5. Krugman P., Obstfeld M. International Economics.
6. World Bank hisobotlari va statistik ma'lumotlar.